A BIZOTTSÁG (EU) 2020/599 VÉGREHAJTÁSI RENDELETE

(2020. április 30.)

a tej- és tejtermékágazatban a termelési tervekre vonatkozó megállapodások és határozatok engedélyezéséről

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 222. cikkére,

mivel:

(1) A jelenlegi COVID-19-világjárvány és a tagállamokban bevezetett széles körű, a személyek mozgását érintő korlátozások gazdasági zavarokat okoznak a tej- és tejtermékágazatban, ami pénzügyi nehézségek és likviditási problémák elé állítja a mezőgazdasági termelőket.

(2) A betegség terjedése és a bevezetett intézkedések korlátozzák a munkaerő rendelkezésre állását, ami különösen a tejtermelés, -begyűjtés és -feldolgozás szakaszait veszélyezteti. Ez tovább súlyosbítja az ágazatban tapasztalható nehézségeket, ugyanis a feldolgozóiparnak alternatív megoldásokat kell találnia a nyers tej begyűjtésére, amelynek termelése tovább folytatódik, miközben az üzemek nehézségekkel szembesülnek.

(3) Az üzletek, szabadtéri piacok, éttermek és más vendéglátóipari létesítmények kötelező bezárása megbénította továbbá a vendéglátóipar működését, aminek következtében jelentősen megváltozott a tej és a tejtermékek iránti kereslet alakulása. A fogyasztói kereslet az alapvető élelmiszerek felé tolódott el, ami kedvezőtlenül érintette a különleges tejtermékek iránti keresletet. Terméktől függően hagyományosan a vendéglátóipar részesedése az uniós tej- és tejtermékfogyasztásban körülbelül 10–20 %. Ennek következtében visszaesett a kereslet a tej- és tejtermékágazat bizonyos, a vendéglátóipar számára értékesített termékei iránt. Az Unióban előállított mozzarella sajtnak például több mint a felét az étkeztetési ágazatnak történő értékesítésre gyártják. Bizonyos tejtermékek kiskereskedelmi fogyasztása növekedett ugyan, ez azonban nem ellensúlyozta a vendéglátóiparban bekövetkezett keresletcsökkenést.

(4) Emellett a tej és a tejtermék uniós és világpiaci felvásárlói körében a szerződések felmondása, valamint – további áresésekre számítva – az új szerződések megkötésének elhalasztása jellemző. A tej és a tejtermékek kivitele terén ezenkívül logisztikai kihívásokkal is szembe kell nézni, a COVID-19-világjárvány kitörése ugyanis Kínában és máshol is jelentős kikötői torlódásokhoz vezetett. Az egyes kikötők és útvonalak hajóstársaságok által történő kihagyásai („blank sailing”) számának megnövekedése várhatóan legalább 2020 júniusáig elhúzódik, aminek következtében a konténerek szűkösebben fognak rendelkezésre állni, az árak jelentősen emelkednek, az exportőrök pedig a szállítmányaik késésére számíthatnak. Az Unióban előállított teljes tej- és tejtermékmennyiség mintegy 15 %-át harmadik országokba történő kivitelre termelik.

(5) Ennek következtében a nyerstej-felhasználás a szokásos piaci kereslet kielégítésén felül részben az ömlesztett, hosszú eltarthatósági idejű, kevésbé munkaigényes, raktározható termékek, például a sovány tejpor és a vaj előállítása felé mozdult el. Számos uniós gyártóüzemnek azonban nincs meg a kapacitása ahhoz, hogy a tejet különböző termékekké dolgozza fel, így továbbra is kénytelen olyan tejtermékeket előállítani, amelyek iránt jelentősen visszaesett a kereslet.

(6) Ez a kereslet és a kínálat közötti egyensúlyhiány gazdasági zavarokhoz vezet a tej- és tejtermékágazatban. Az egyensúlyhiány következtében a tej és a tejtermékek nagykereskedelmi árai jelentősen csökkentek, különösen 2020 márciusának eleje óta: a sovány tejpor ára 19 %-kal, a vajé pedig 14 %-kal mérséklődött. A jelentős áresés a sovány tejpor és a vaj árában mutatkozott meg elsőként, mivel a nyerstej-felesleget e két termékké dolgozzák fel, ha a megtermelt tej mennyisége meghaladja a keresletet. A sovány tejpor és a vaj ára alapján végzett becslések szerint a nyers tejjel egyenértékű termékek nagykereskedelmi ára február eleje és április első hete között 24 %-kal esett vissza. Az idén tavasszal tapasztalt rendkívüli árcsökkenés oka a forgalmi korlátozási intézkedésekkel összefüggő keresletváltozások, valamint a tejtermelés szezonális csúcsidőszakának egybeesése. A tej és a tejtermékek árai várhatóan tovább fognak csökkenni, ugyanis tavasszal és nyáron – ami a tej- és tejtermékágazatban a termelés csúcsidőszaka – emelkedni fog a tejtermelés volumene.

([1]) HL L 347., 2013.12.20., 671. o.

(7) A fenti körülmények miatt ezen események időtartama súlyos piaci egyensúlyhiány időszakának minősül.

(8) Annak érdekében, hogy a tej- és tejtermékágazat kilábalhasson ebből a súlyos piaci egyensúlyhiány jellemezte időszakból, helyénvaló lehetővé tenni a mezőgazdasági termelők, a mezőgazdasági termelők társulásai, az ilyen társulások társulásai, az elismert termelői szervezetek, az elismert termelői szervezetek társulásai, valamint az elismert szakmaközi szervezetek számára a megállapodások megkötését és határozatok meghozatalát. Az ilyen megállapodások és határozatok rögzíthetik a piaci szereplők arra irányuló közös erőfeszítését, hogy a nyerstejtermelést a változó keresleti mintáknak megfelelően tervezzék meg.

(9) A termelés megtervezésére vonatkozó bármilyen megállapodást és határozatot ideiglenesen engedélyezni kell a tavaszt és a nyarat – azaz a tej- és tejtermékágazati termelés csúcsidőszakát – jelentő, és ennek megfelelően a legjelentősebb hatással bíró hat hónapos időtartamra.

(10) Tekintettel arra, hogy a súlyos piaci zavarok 2020. április eleje óta megfigyelhetők, a hat hónapos időtartamot 2020. április 1-jétől kell számítani.

(11) Az 1308/2013/EU rendelet 222. cikke (1) bekezdésének első albekezdésével összhangban az engedélyt meg kell adni, ha az nem ássa alá a belső piac működését, és ha a megállapodások és határozatok kizárólag az ágazat stabilizálását célozzák. Ezek az egyedi feltételek kizárják, hogy olyan megállapodások és határozatok szülessenek, amelyek közvetlenül vagy közvetetten a piacok felosztásához, az állampolgárságon alapuló megkülönböztetéshez vagy az árak rögzítéséhez vezetnek. A megállapodásokra és a határozatokra az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó, amennyiben azok nem, illetve már nem felelnek meg az említett feltételeknek.

(12) Az e rendelet szerinti engedélynek az Unió egész területére érvényesnek kell lennie, tekintve, hogy Unió-szerte közös jelenség a piac súlyos egyensúlyhiánya.

(13) Annak érdekében, hogy a tagállamok értékelni tudják, hogy a megállapodások és a határozatok nem ássák-e alá a belső piac működését, és hogy szigorúan a tej- és tejtermékágazat stabilizálását célozzák-e, azon tagállam illetékes hatóságainak – beleértve a tagállami versenyhatóságokat –, amelyet az említett megállapodások vagy határozatok által érintett tejtermelés becsült mennyiségének legnagyobb része érint, információt kell kapniuk a megkötött megállapodásokról és az elfogadott határozatokról, valamint azokról a termelt mennyiségekről és időszakokról, amelyekre azok vonatkoznak.

(14) A súlyos piaci egyensúlyhiányra és arra való tekintettel, hogy rohamosan közeledik a csúcsidőszak, e rendeletnek a kihirdetését követő napon kell hatályba lépnie.

(15) Az e rendeletben előírt intézkedések összhangban vannak a mezőgazdasági piacok közös szervezésével foglalkozó bizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az 1308/2013/EU rendelet 152. cikke (1a) bekezdésének, 209. cikke (1) bekezdésének és 210. cikke (1) bekezdésének sérelme nélkül, a tej- és tejtermékágazatban a mezőgazdasági termelők, a mezőgazdasági termelők társulásai, az ilyen társulások társulásai, az elismert termelői szervezetek, az elismert termelői szervezetek társulásai, valamint az elismert szakmaközi szervezetek számára engedélyezett, hogy a 2020. április 1-jétől kezdődő hat hónapos időszak alatt megállapodásokat kössenek és közös határozatokat hozzanak a termelendő nyers tej mennyiségének tervezésére vonatkozóan.

2. cikk

A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az 1. cikkben említett megállapodások és határozatok ne ássák alá a belső piac megfelelő működését és szigorúan a tej- és tejtermékágazat stabilizálását célozzák.

3. cikk

Ennek az engedélynek a földrajzi hatálya az Unió területére terjed ki.

4. cikk

(1) Amint az 1. cikkben említett megállapodásokat megkötötték és határozatokat meghozták, az érintett mezőgazdasági termelők, mezőgazdasági termelők társulásai, mezőgazdasági termelői társulások társulásai, elismert termelői szervezetek, elismert termelői szervezetek társulásai, valamint elismert szakmaközi szervezetek tájékoztatják e megállapodásokról vagy határozatokról azon tagállam illetékes hatóságait, amelyet az említett megállapodások vagy határozatok által érintett tejtermelés becsült mennyiségének legnagyobb része érint, megjelölve a következőket:

a) az érintett termelés becsült mennyisége;

b) a végrehajtás várható időtartama.

(2) Az 1. cikkben említett hat hónapos időszak végétől számított legfeljebb 25 napon belül az érintett mezőgazdasági termelők, mezőgazdasági termelők társulásai, mezőgazdasági termelői társulások társulásai, elismert termelői szervezetek, elismert termelői szervezetek társulásai, valamint elismert szakmaközi szervezetek tájékoztatják a megállapodások vagy határozatok által ténylegesen érintett termelési mennyiségekről az e cikk (1) bekezdésében említett illetékes hatóságokat.

(3) Az (EU) 2017/1185 bizottsági végrehajtási rendelettel ([2]) összhangban a tagállamok:

a) minden egy hónapos időszak vége után legkésőbb öt nappal értesítik a Bizottságot azokról a megállapodásokról és határozatokról, amelyekről az (1) bekezdés értelmében az adott időszak alatt tájékoztatást kaptak;

b) minden, az 1. cikk szerinti hat hónapos időszak vége után legkésőbb 30 nappal áttekintést nyújtanak a Bizottságnak az adott időszak folyamán végrehajtott megállapodásokról és határozatokról.

5. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2020. április 30-án.

a Bizottság részéről
az elnök
Ursula VON DER LEYEN

([2]) A Bizottság (EU) 2017/1185 végrehajtási rendelete (2017. április 20.) az 1307/2013/EU és az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a Bizottsághoz eljuttatandó információk és dokumentumok továbbítása tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint számos bizottsági rendelet módosításáról és hatályon kívül helyezéséről (HL L 171., 2017.7.4., 113. o.).